

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11103/2024
25.09.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Санковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Бранислав Херцег, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, чији је заступник Правобранилаштво Града Новог Сада из Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 705/23 од 15.03.2023. године, у седници већа одржаној 25.09.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 705/23 од 15.03.2023. године, пресуда Вишег суда у Новом Саду П 141/2022 од 09.11.2022. године и допунска пресуда Вишег суда у Новом Саду П 141/2022 од 20.01.2023. године у делу којим је усвојен тужбени захтев тужиоца АА и одлука о трошковима поступка и у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 141/2022 од 09.11.2022. године, усвојен је тужбени захтев тужилаца и обавезан тужени да исплати тужиоцима износ од укупно 30.759.261,00 динара и то тужиоцу АА износ од 15.379.630,05 динара и тужиоцу ББ износ од 15.379.630,05 динара, са законском затезном каматом од 09.11.2022. године до исплате (став први и други изреке) и обавезан тужени да солидарно накнади тужиоцима трошкове парничног поступка у износу од 680.640,00 динара (став трећи изреке).

Допунском пресудом Вишег суда у Новом Саду П 141/2022 од 20.01.2023. године, усвојен је предлог тужилаца за доношење допунске пресуде (став први изреке) и обавезан тужени да исплати тужиоцима износ од још 2.877.960,57 динара и то тужиоцу АА износ од 1.438.980,28 динара и тужиоцу ББ износ од 1.438.980,28 динара, са законском затезном каматом од 09.11.2022. године до исплате (став други изреке).

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 705/23 од 15.03.2023. године, жалба туженог је делимично усвојена, делимично одбијена и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 141/22 од 09.11.2022. године, преиначена у делу одлуке о трошковима поступка, тако што је обавеза туженог по том основу са досуђеног износа од 680.640,00 динара, смањена на износ од 568.140,00 динара и наведена пресуда потврђена у

преосталом побијаном а непреиначеном делу (став први изреке), одбијена жалба туженог и потврђена допунска пресуда Вишег суда у Новом Саду П 141/22 од 20.01.2023. године (став други изреке) и одбијен захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби (став трећи изреке).

Решењем Вишег суда у Новом Саду П 141/22 од 11.04.2024. године, утврђен је прекид поступка у односу на тужиоца ББ (став први изреке) и одлучено да ће поступак бити настављен после правноснажног окончања оставинског поступка иза покојног ББ на предлог парничних странака (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у побијаном делу у односу на тужиоца АА на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија туженог основана у делу којим је усвојен тужбени захтев тужиоца АА.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, а на коју овај суд пази по службеној дужности на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, у листу непокретности број ... КО ..., на парцели .../... тужиоци су уписани као власници са по 1/2 дела. Предметна парцела је површине 6243 м², према катастарској намени њива друге класе, а по врсти остало грађевинско земљиште у својини. Предметна парцела је као део некадашњих парцела ... и ... први пут планирана за јавну намену Планом детаљне регулације „Шумице“ 1 и 2, донетим 08.10.2003. године на седници Скупштине Града Новог Сада. Парцела .../...0 као самостална, после извршене деобе, први пут је обухваћена Планом генералне регулације простора за породично становање уз Темерински и Сентандрејски пут са окружењем у Новом Саду, донетом 13.06.2014. године на Скупштини Града Новог Сада (касније измењен 2016. године), а затим Планом детаљне регулације Шумице из 2021. године. Према информацији о локацији парцела .../... КО ..., намењена је у целости за јавну површину и то мањим делом као саставни део јавне површине – регулација улице Станислава Мајороша (у површини од 540 м²), а другим већим делом за јавну површину – предшколску установу (у површини од 5703 м²), укупно у површини од 6243 м². Предметна парцела представља неизграђено грађевинско земљиште. На истој је засађена трава. Тужиоци предметну парцелу не издају у закуп и покушали су да је продају, али нису успели да пронађу заинтересоване купце. Тржишна вредност предметне парцеле на дан 28.10.2021. године износила је 41.09 евра по м², односно 4.927,00 динара по м², укупна вредност парцеле 261.581,7 евра, односно 30.759.261,00 динар. Тржишна вредност предметне парцеле на дан 31.10.2022. године износила је 45,93 евра по м², укупна вредност парцеле 286.740,99 евра. Према процени Пореске управе цена м² предметне парцеле износи 4.738,09 динара, односно 40,30 евра. Према допунском налазу и мишљењу вештака од 01.11.2022. године, тржишна вредност предметне парцеле на дан 31.10.2022. године износи 286.740,99 евра (45,93 евра по м²), што у динарској противвредности на дан извршеног вештачења,

према јавно доступним подацима о средњем курсу евра НБС (117,308 динара) износи 33.637.241,45 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, обавезан је тужени да исплати тужиоцима укупан износ од 33.637.221,57 динара (30.759.261,00 + 2.877.960,57) динара и то тужиоцима понаособ износе од по 16.818.610,33 динара (15.379.630,05 + 1.438.980,28 динара), са законском затезном каматом од 09.11.2022. године до исплате.

Првостепени суд је закључио да је право тужилаца на мирно уживање имовине повређено од стране туженог доношењем планских аката, којима је парцеле у својини тужилаца предвидео за јавну намену и на тај начин ограничио њихово право да исте користи у складу са врстом земљишта, али и да њима располажу, као и да у дужем временском периоду сагласно одредби члана 69. став 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 47/03 и 34/06), важећим у време доношења првог планског акта од 08.10.2023. године земљиште није експроприсао нити је предузео акте у циљу привођења земљишта планираној намени, на који начин је право тужилаца на предметној непокретности учинио неизвесним.

Другостепени суд је закључио да су тужиоци доказали да је предметна парцела планским актима јединице локалне самоуправе одређена за површину јавне намене и на тај начин онемогућени да користе у складу са својим правима, а да је постојање планског акта тек услов за утврђење јавног интереса за експропријацију у смислу члана 20. став 1. и 4. Закона о експропријацији, што не значи да ће се плански акти реализовати. Легитимност циља у јавном интересу не ослобађа туженог обавезе да примени стандарде садржане у одлукама Европског суда за људска права (случај *Sporrong i dr. protiv Švedske, Matos E Silva Lda i dr. protiv Portugalije i Elija S.L. protiv Italije*) у вези са повредом права из члана 1. Протокола број 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, чему у прилог иду и ставови изнети у пресуди Врховног касационог суда број Рев 5845/2020 од 13.03.2021. године и у одлуци Уставног суда број Уж 472/14 од 25.02.2016. године. Јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине експроприше ранијем власнику, односно да га изузме из поседа ранијег корисника и да за то исплати одговарајућу накнаду, а нечињење надлежних органа у дужем временском периоду у реализацији донетих планских аката је довело до ограничења права својине тужилаца и исто представља повреду права на мирно уживање имовине које је зајемчено и чланом 58. став 1. Устава Републике Србије, због чега оправдава досуду новчане накнаде по тржишној вредности парцеле, чиме се у смислу члана 58. став 2. Устава Републике Србије успоставља правнична равнотежа између интереса појединаца и јавног интереса.

Међутим, овакви закључци нижестепених судова у односу на тужиоца АА не могу се за сада прихватити као правилни, зато што је погрешно примењено материјално право, на који разлог овај суд пази и по службеној дужности на основу члана 408. ЗПП, а због чега је и чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Према одредби члана 58. став 1. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 98/06 и 16/22), јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона, одредби става 2. овог члана, право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз

накнаду која не може бити нижа од тржишне, а одредби става 3. овог члана да, законом се може ограничити начин коришћења имовине.

Одредбом члана 1. Протокола 1. уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, измењену у складу са Протоколом број 11 („Службени лист СЦГ“ Међународни уговори бр. 9/03 ... 7/05, „Службени гласник РС“ Међународни уговори бр. 12/10 и 10/15) је прописано да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Одредбом члана 1. Закона о експропријацији („Службени гласник РС“ број 53/95, „Службени лист СРЈ“ број 16/01, „Службени гласник РС“ бр. 23/01 ... 106/16 – аутентично тумачење) је прописано да непокретности се могу експроприсати или се својина на њима може ограничити само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Према аутентичном тумачењу ову одредбу треба разумети тако да се наведена законска одредба односи и примењује само на непокретности које су експроприсане или је својина на њима ограничена у поступку и на начин који прописан Законом о експропријацији, а у случајевима када је одузимање или ограничење права на непокретности извршено без спроведеног поступка експропријације на исте се не примењују одредбе Закона о експропријацији.

У конкретној ситуацији тужилац АА није фактички лишен своје имовине и овлашћења која произилазе из права својине, имајући у виду да постојање планског акта којим је предвиђено да је предметна парцела намењена за јавну површину-регулацију улице Станислава Мајороша у површини од 540 м² и већим делом за предшколску установу површине 5703 м², представља услов да се утврди јавни интерес за експропријацију, али то не значи да ће и доћи до њене реализације. Међутим, непоступање по донетим планским актима у дужем временском периоду, којима се тужилац као власник онемогућава да остварује своја својинска овлашћења, може довести до ограничења права својине и представља повреду права на мирно уживање имовине зајемчено Уставом Републике Србије.

Дакле, у конкретној ситуацији тужилац АА и даље може да остварује своја својинска овлашћења с обзиром на то да плански акти нису спроведени и да предметна парцела није приведена намени. Међутим, имајући у виду право на мирно уживање својине и других имовинских права гарантовано одредбом члана 58. Устава Републике Србије, као и чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, остало је неразјашњено да ли је доношењем планских аката и њиховим неспровођењем у дужем временском периоду повређено право власника на мирно уживање имовине, када тужилац АА, као власник, за сада није лишен у потпуности својих имовинских права и да ли му припада право на накнаду чија се висина процењује у зависности од околности, односно од начина на који је имовина коришћена до доношења и после доношења планских аката, као облика ограничења имовинских права.

У поновном поступку, првостепени суд ће ради правилне примене материјалног права утврдити релевантне чињенице које се односе на начин коришћења предметне непокретности, пре и после доношења планских аката, на који начин је тужилац АА

ономогућен у вршењу својих имовинских права на предметној непокретности услед донетих планских аката, те ће имати у виду да се ономогућавањем власника земљишта да у потпуности користи своја имовинска права, стичу услови за исплату тржишне накнаде, одлучити има ли у конкретном случају основа за усвајање тужбеног захтева и ком обиму.

Како су другостепена и првостепена пресуда, као и допунска пресуда укинута у делу којим је усвојен тужбени захтев тужиоца АА, то је укинута и одлука о трошковима поступка, којом је тужени обавезан да солидарно накнади тужиоцима трошкове поступка, с обзиром на то да се предмет у укинутом делу враћа на поновно суђење и да ће о свим трошковима поступка, заједно са трошковима опредељеним у ревизији, бити одлучено у коначној одлуци.

О ревизији туженог у односу на одлуку о тужбеном захтеву тужиоца ББ није одлучено, с обзиром на то да је решењем Вишег суда у Новом Саду П 141/22 од 11.04.2024. године, утврђен прекид поступка у односу на тужиоца ББ и да ће исти бити настављен на предлог странака у смислу члана 225. став 1. ЗПП.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу одредби члана 416. ст.2. ЗПП и 165. став 4. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**